

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 542/2020
06.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужила АА из ... – ..., ББ из ... – ..., ВВ из ... – ... и ГГ из ... – ..., које заступа пуномоћник Владимир Бојовић, адвокат из ..., против туженог АМС осигурање АДО Београд, кога заступа пуномоћник Владислав Костић, адвокат из ..., ради поништаја решења о престанку радног односа и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 271/18 од 12.06.2019. године, у седници одржаној 06.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужила и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 271/18 од 12.06.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 395/16 од 05.07.2017. године, а одбија захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљама накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 45.900,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 395/16 од 05.07.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужила и поништена су решења о престанку радног односа и то: решење о споразумном престанку радног односа број ...-.../... од 29.12.2014. године за тужилу АА, решење о споразумном престанку радног односа број ...-.../... од 29.12.2014. године за тужилу ББ, решење о споразумном престанку радног односа број ...-.../... од 29.12.2014. године за тужилу ВВ и решење о споразумном престанку радног односа број ...-.../... од 29.12.2014. године за тужилу ГГ, сва донета од стране туженог. Ставом другим изреке тужени је обавезан да тужиле врати на посао. Ставом трећим изреке тужени је обавезан да тужиљама накнади трошкове парничног поступка у износу од 88.875,00 динара са законском затезном каматом од 05.07.2017. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 271/18 од 12.06.2019. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен као

неоснован тужбени захтев тужила којим су тражиле да се пониште решења о престанку радног односа тужилама, ближе означена у том ставу изреке и да се тужени обавезе да тужиле врати на посао, као и да тужилама накнади трошкове парничног поступка у износу од 88.875,00 динара са законском затезном каматом од 05.07.2017. године до исплате. Ставом другим изреке обавезане су тужиле да туженом накнаде трошкове првостепеног поступка у износу од 157.500,00 динара. Ставом трећим изреке тужиле су обавезане да туженом накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 51.000,00 динара. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужила за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиле су благовремено изјавиле ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/14) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде поступка из члана 374. став 1. ЗПП ревизија тужила одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању тужиле су код туженог биле у радном односу на неодређено време на основу закључених уговора о раду. Приликом потписивања бројних аката, међу којима је био и уговор о раду тужиле су потписале захтев за споразмни раскид радног односа и споразум о престанку радног односа које је тужени претходно саставио и који нису били комплетно попуњени. На захтевима за споразумни раскид радног односа и споразумима о престанку радног односа налазе се потписи тужила али су потписани „бланко“, односно пре него што су унети подаци међу којима је датум престанка радног односа, са образложењем од стране туженог да је то потребно ради поновног успостављања радног односа. Упражњене рубрике захтева и споразума касније су попуњене на начин који није предочен тужилама у време потписивања. Поред тога утврђено је да је пракса туженог, а и других повезаних друштава у оквиру система Ауто-мото савеза Србије да запосленима који потписују уговор о раду истовремено доставе на потпис и бланко образац захтева за престанак радног односа и споразум о престанку радног односа. Тужиле нису предале захтев за споразумни престанак радног односа пре доношења решења о отказу, јер би исти по правилима о хронолошком начину вођења деловодне књиге били заведени пре обавештења, споразума о престанку радног односа и решења о отказу. Сва решења о отказу, обавештења и споразуми о престанку радног односа носе мањи деловодни број од деловодног броја захтева за споразумни престанак радног односа. Утврђено је такође да на обавештењима о последицама до којих долази у остваривању права у случају незапослености не постоји потпис тужила, као доказ да су им та обавештења уручена.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да споразуми о престанку радног односа тужилама не представљају њихову праву вољу као уговорних страна, јер слободна воља у смислу члана 28. став 2. Закона о облигационим односима није постојала, односно тужиле нису имале мотив ни стварну вољу за закључење споразума о престанку радног односа. Отказ уговора о раду тужилама уследио је на основу радњи туженог, накнадним уношењем података у формуларе захтева за споразумни престанак радног односа које су тужиле претходно потписале, искоришћавањем бланко потписа на захтевима и споразумима, па исти не могу производити правно дејство јер су потписани у битној заблуди у смислу чланова 61. став 1. и 62. ЗОО, а такође су противни и основним начелима облигационог права (савесности и поштења и забране злоупотребе права), због чега је тужбени захтев усвојен и оспорена решења поништена, а тужени обавезан на основу члана 191. став 1. Закона о раду да тужиле врати на рад.

Другостепени суд је прихватио изложено становиште првостепеног суда да у конкретном случају тужиле нису слободно изразиле вољу да закључе споразуме о престанку радног односа због чега исти не могу производити правно дејство. Међутим, тужбом у овој парници тражен је поништај решења о споразумном престанку радног односа тужилама од 29.12.2014. године, али не и поништај споразума о престанку радног односа који као коначни појединачни акт представља основ за престанак радног односа. Зато тужиле не могу тражити поништај решења о споразумном престанку радног односа које има карактер деклараторног решења и враћање на рад, јер споразуми о престанку радног односа и даље егзистирају у правном промету, па је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев одбијен.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Према члану 175. став 1. тачка 3. Закона о раду, радни однос престаје споразумом између запосленог и послодавца, а по члану 177. радни однос може да престане на основу писаног споразума послодавца и запосленог. Пре потписивања споразума, послодавац је дужан да запосленог писаним путем обавести о последицама до којих долази у остваривању права за случај незапослености.

Споразум послодавца и запосленог мора бити резултат њихове подударне воље, која мора да буде изражена слободно, јасно, недвосмислено и без мана. Битан елемент споразума је датум закључења, пошто се према њему оцењује способност уговарања, као и датум престанка радног односа, с обзиром да се послодавац и запослени том приликом споразумевају о свим битним елементима за радно-правни статус запосленог.

У конкретном случају, тужиле нису слободно изразиле вољу подношењем захтева за споразумни престанак радног односа, односно за закључење споразума о престанку радног односа, јер су датуми закључења и престанка радног односа од стране туженог накнадно унети у споразуме. Између тужила и туженог није постигнута сагласност воља о споразумном престанку радног односа, будући да су захтеви и споразуми потписани од стране тужила раније (бланко) приликом потписивања уговора о раду. Како је радни однос тужилама престао на основу радњи

туженог који је искористио „бланко“ потписе тужиља, то овакав споразумни престанак радног односа не може производити правно дејство што га чини ништавим. Имајући у виду да на апсолутну ништавост у смислу члана 109. Закона о облигационим односима суд пази по службеној дужности и да се право на истицање ништавоси не гаси (члан 110.), то тужиље могу чињенице о апсолутној ништавости истицати у свако доба у било којој парници као претходно питање. Због тога се законитост споразума о престанку радног односа може ценити као претходно питање у поступку (што су нижестепени судови и учинили), па изостанак таквог тужбеног захтева не искључује право тужиља да траже поништај решења о споразумном престанку радног односа. Апсолутно ништав правни посао не важи од самог настанка (не производи правно дејство) и уговорне стране не могу својом вољом довести до тога да апсолутно ништав правни посао опстане у правном животу. Последица ништавости споразума о престанку радног односа је да су решења о споразумном престанку радног односа незаконита, па како је у току поступка утврђено да је тужиљама престао радни однос без правног основа, тужиље имају право да се врате на рад на основу члана 191. став 1. Закона о раду.

Преиначењем другостепене одлуке, одбијањем жалбе туженог и потврђивањем првостепене пресуде, потврђена је и одлука о трошковима првостепеног поступка који су правилно одмерени и досуђени тужиљама. Имајући у виду успех туженог са жалбом, његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен, а тужени обавезан да тужиљама накнади трошкове другостепеног поступка на име заступања од стране адвоката на једном одржаном рочишту пред другостепеним судом у износу од 18.000,00 динара са увећањем од 50% за другу и сваку наредну странку (тарифни број 17. Адвокатске тарифе), укупно 45.900,00 динара. Тужиље су успеле са ревизијом, али њихов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка није одређен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић